

Віктор Трепак,

кандидат юридичних наук,

професор кафедри Національної академії

Служби безпеки України

УДК 343.973+343.352+343.353+340.5

Система заходів антикорупційної діяльності у розвинутих країнах світу

Стрімкий процес реформування системи протидії корупції в Україні відображається у визначенні законодавчих основ антикорупційної політики та створенні спеціалізованих органів, що спеціально уповноважені здійснювати протидію корупції.

За останні два роки в Україні прийнято цілу низку актів корупційного спрямування, серед яких: Закон України «Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» [1], Закон України «Про запобігання корупції» [2], Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [3], Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодонабувачів юридичних осіб та публічних діячів» [4], Закон України «Про очищення влади» [5].

Прогресивні кроки з прийняття законодавчих актів полягають у нових превентивних антикорупційних приписах, що ґрунтуються на міжнародних стандартах. Однак, новому антикорупційному законодавству притаманно ряд недоліків. По-перше,

йому бракує системності та взаємоузгодженості, в результаті чого на практиці може виникнути проблема в його застосуванні. По-друге, процес утворення спеціальних антикорупційних органів значною мірою нагадує «хаотичне нагромадження», у результаті якого матиме місце паралелізм у їх роботи та відсутність єдиного центру протидії корупції в державі. За оцінками експертів, низький рівень імплементації нових антикорупційних інструментів залишається одним із головних викликів для ефективного функціонування української антикорупційної системи [6, с. 6].

Державна влада визначила за необхідне делегувати повноваження у протидії корупції одночасно декільком новоствореним органам: Національному антикорупційному бюро, Національному агентству з питань запобігання корупції, Національній раді з антикорупційної політики, Національному агентству з виявлення, розшуку і управління активами, отриманих від корупційних і інших злочинів, Антикорупційній спеціалізованій прокуратурі. Водночас зали-

шаються повноваження у протидії цьому суспільно небезпечному феномену іншим підрозділам правоохоронних органів. Наразі новостворені органи перебувають на етапі становлення і саме система першопочатково вжитих заходів має фундаментальне значення для подальшої діяльності.

Проблема корупції та спроби її мінімізації обговорюється на офіційних зустрічах керівників уряду держав Європейського Союзу. У травні 2015 р. під час зустрічі Ф. Олланд та А. Яценюк домовилися залучити французьких експертів до боротьби з відмиванням грошей та розслідування корупційних злочинів в Україні [7]. Допомогу Україні, у просуванні реформ у протидії корупції, погодились надати також і уряд Німеччини, про що заявив посол ФРН в Україні К. Вайль [8]. Тому досвід запровадження заходів антикорупційної діяльності розвинутих держав світу становить не лише науковий інтерес, а здійснюється з метою втілення необхідних теоретичних рекомендацій і антикорупційних механізмів у практичну площину.

Значну увагу вивчення феномену корупції приділяли у своїх працях В. В. Голина, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, С. В. Дрьомов, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, О. М. Костенко, М. І. Хавронюк; І. В. Коруля та інші. Дослідження на рівні докторської дисертації зазначеної теми здійснювали М. І. Мельник, О. Ю. Бусол. Окремим актуальним аспектам, що стосуються корупції та її протидії, присвячені наукові праці та публікації у періодичних виданнях.

Однак, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на дослідженні зарубіжного досвіду діяльності спеціалізованих органів у протидії корупції та системі найбільш дієвих заходів антикорупційної спрямованості у розвинутих країнах світу.

Метою статті є з'ясування ефективних світових практик застосування антикорупційних заходів у розвинутих країнах світу, зокрема Великобританії, Сполучених Штатів Амери-

ки, Німеччини, Франції, Італії, Канади та Японії.

За результатами досліджень 2014 року Transparency International переважна більшість країн Великої Сімки за Індексом сприйняття корупції займають позиції в межах другого десятку шкали із 175 держав. Франція, яка займає 26 позицію, в цілому не порушує загальної ситуації у країнах-лідерах. Єдиною країною, що істотно відрізняється за зазначеними параметрами, є Італія, яка займає 69 місце у загальному рейтингу [9].

Велика Британія у протидії корупції має власну багаторічну історію та існуючі традиції. Першим документом, що містив визначення корупції, був прийнятий у 1551 р. «Закон про підкуп державних службовців» [10]. Відомі за своєю ґрунтовністю викладених приписів антикорупційні закони, що фактично діяли ціле сторіччя: Закони про запобігання корупції 1906 р. та 1916 р. [11].

У Великобританії створено ґрунтовну законодавчу базу: Статут цивільної служби, Кодекс умов служби і оплати праці державних чиновників, Загальні принципи поведінки державних службовців [12, с. 82]. У результаті кодифікації системи антикорупційних норм у 2010 р. Парламентом Великобританії був прийнятий «Закон про підкуп». Відповідно до його змісту спеціалізованим органом антикорупційної діяльності було створено Управління боротьби з шахрайством в особливо великих розмірах [13, с. 9-10].

Особливість англійського законодавства в тому, що хабародавець не обов'язково повинен мати намір спонукати державного службовця діяти належним чином. Дії хабародавця визнаються злочином і у випадку, коли особа здійснила будь-який вплив на держслужбовця [14].

Система запобігання корупції Великобританії характеризується певною специфікою, зокрема: однією з новел антикорупційного законодавства є норма, яка передбачає від-

повідальність компаній за нездатність запобігти даванню хабара її співробітниками; положення Закону про майно, отримане злочинним шляхом 2002 р. визначає право на конфіскацію майна отриманого шляхом вчинення злочинів корупційної спрямованості [15]; громадський контроль за антикорупційною діяльністю здійснюється неурядовими організаціями, а також засобами масової інформації; існує інститут заохочення доносів і створення атмосфери нетерпимості до корупції як прояву деструктивної поведінки у суспільстві; заборона старшим співробітникам держслужби, протягом 2 років, після звільнення чи виходу на пенсію займатися приватним підприємництвом, консультувати приватних підприємців, влаштовуватися на роботу до компаній, що мають суміжну діяльність з відомством, з яким пов'язана минула діяльність співробітника [12, с. 82].

Система органів державної влади, що займається протидією корупції, фактично включає всю структуру кримінального правосуддя. Запобігання корупційним правопорушенням, пов'язаним з викраденням грошових коштів, займається Міністерство фінансів і Національне бюро аудиту [13, с. 12-13].

Корупційні процеси у Великій Британії відстежує так званий Комітет Нолана, який було засновано в жовтні 1994 р. Комітет фактично є наглядовою радою, зусилля якої зосереджені на окремих сферах громадського життя, що викликають найбільше занепокоєння громадськості: це члени парламенту, які працюють консультантами фірм, що прагнуть впливати на державну політику; це колишні міністри та інші посадові особи, що працюють у тих галузях індустрії, регулюванням яких перед тим займалися в уряді, та інші аспекти громадського життя [17].

Сполучені Штати Америки створили дієву систему заходів адміністративно-правового впливу, спрямовану на протидію корупції, але не

тільки в межах кордонів держави. Історичну роль у протидії корупції має Федеральний закон про боротьбу з корумпованими та такими, що перебувають під рекетирським впливом організаціями (Закон РІКО) 1970 р. США займає лідируючі позиції у організації співпраці з антикорупційної діяльності на міжнародному рівні. Початок був ознаменований підписанням Закону «Про корупційну діяльність за кордоном» 1977 р., що відкрило новий етап у протидії з корупцією в США, і за її межами [18].

Керівну роль у антикорупційній діяльності відіграє Міністерство юстиції США, яке розробляє національну стратегію та методичне керівництво боротьби зі злочинністю в державі. Головним підрозділом Міністерства юстиції, яке безпосередньо здійснює боротьбу з організованою злочинністю є Федеральне бюро розслідувань (ФБР) [17].

Органами, які здійснюють антикорупційну діяльність в Сполучених Штатах є: Національна рада по боротьбі з організованою злочинністю, Головне контрольно-фінансове управління, Спеціальний сенатський комітет з етики, Комітет з стандартів службової поведінки посадових осіб палати представників, Управлінням з етики при уряді США. Діяльність державних службовців США регулюється «Принципами етичної поведінки урядовців і службовців» 1990 р. і Актом «Про етику поведінки державних службовців США» 1978 р.

До антикорупційних заходів США відносяться: постійний контроль за обов'язковим декларуванням фінансових доходів та видатків службовця за рік; кримінальна відповідальність не лише фізичних, а й юридичних осіб за корупційну діяльність; перевірка державних службовців на поліграфі; відсутність імунітету для посадових осіб будь-якого рівня, включно президента, сенаторів та конгресменів [19, с. 41]; заборона державним службовцям отримувати цінні подарунки; наявність інституту донесення про випадки корупції в

органах державної влади, а також законодавчий захист даних осіб від звільнення та дискримінації відповідно до Закону «Про громадянські ініціативи» 1989 р.; діяльність спеціально призначеного співробітника в кожному відомстві виконавчої влади для здійснення координації та контролю за додержанням посадовими особами норм етичної поведінки; чіткий розподіл функцій між органами, які здійснюють антикорупційну діяльність; законодавча регламентація діяльності лобістів, що регулюється Законом «Про федеральне регулювання лобістської діяльності»; активна громадська діяльність, широке залучення діяльності неурядових організацій; безперешкодне висвітлення проблем корупції у засобах масової інформації; звітування політичних партій про фінансування передвиборчої кампанії.

Отже, відкритість діяльності органів влади є основоположним принципом взаємодії державних службовців та населення. Активна позиція та зацікавленість громадськості щодо контролю за виконанням владних приписів сформована на рівні громадянського обов'язку, широка поінформованість про випадки корупційних дій та звітування високопосадовців щодо результатів розслідування справ та вжитих заходів запобігання.

У антикорупційній діяльності Німеччині стратегічними напрямками визначаються: суворий фінансовий контроль; проведення соціальної політики несприйняття корупції (особливий акцент робить на підвищення рівня правосвідомості громадян); регулювання проведення тендерних закупівель; залучення експертів для розробки індивідуальних антикорупційних норм; введення реєстру корумпованих фірм.

Відповідно фірма потрапивши до такого реєстру позбавляється права виконувати будь-які державні замовлення, стає об'єктом більш пильної уваги з боку правоохоронних органів [20].

У Федеративній Республіці Німеччини в основу протидії з корупцією була покладена розроблена «Директива федеративного уряду про боротьбу з корупцією у федеральних органах управління» [21], відповідно до якої здійснювалися такі заходи: визначення переліку посад, які наділяються повноваженнями, що створює ризик вчинення корупційних дій; особливо ретельний відбір призначені на посади, де виконання функціональних обов'язків, допускає можливість вчинення корупційних дій; посилення внутрішньвідомчого контролю у формі ревізій; навчання і підвищення кваліфікації співробітників з метою підвищення правосвідомості, і як результат, утримання від вчинення корупційних злочинів; посилення службового нагляду керівництвом федеративного органу; ротація персоналу, що займають відповідальні посади, з метою запобігання корупції; суворе дотримання прописаних процедур при виділенні і оформленні державних замовлень; чіткий поділ етапів, пов'язаних з плануванням, виділенням і розрахунками при оформленні державних замовлень; виключення з конкурсу учасників аукціону, в разі серйозного порушення встановлених правил [22, с. 50].

За визначеним переліком антикорупційних заходів у ФРН особливо акцентується увага на двох аспектах: відбір, навчання, підвищення кваліфікації, ротації персоналу, що має відбуватися прозоро і об'єктивно; чітке, поетапне, деталізоване прописування правил, інструкцій, розпоряджень механізму реалізації процедури прийняття будь-яких управлінських рішень.

У Франції антикорупційна діяльність покладається на: 1) Центральну службу запобігання корупції, 2) Організацію з боротьби проти відмивання грошей (ТРАСФІН); 4) Відділ з боротьби проти корупції при Управлінні боротьби проти економічних та фінансових злочинів; 3) Центральну дирекцію загального інформування, 4) Комісію з фінансової гласності

політичного життя, що контролює майнове становище парламентаріїв, 5) Національну комісію з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій (наділена контрольними функціями); 6) Центральну рахункову Палату – лише щодо виявлення порушень. Усі ці структури є державними і фінансуються з бюджету, кожна служба працює у визначеній для неї сфері [20].

Основними видами діяльності Центральної служби запобігання корупції є збір інформації та консультування незалежних експертів з питань, пов'язаних із виникненням ризику корупції та справами про корупцію, за якими проводиться розслідування. Домінуюча частина обов'язків – це інформаційно-просвітницька діяльність і сприяння у розробці та прийнятті кодексів етики в організаціях державного і приватного секторів. Тобто, відповідна служба не уповноважена розглядати справи про адміністративні або кримінальні правопорушення. У випадку з'ясування фактів, що свідчать про можливий злочин, служба негайно передає цю справу Державному прокуророві [24, с. 3-4].

В основі правового антикорупційного механізму сучасної Франції діють такі нормативні приписи: заборона урядовим чиновникам поєднувати свою посаду з депутатським або сенатським мандатом і з будь-якою іншою професійною діяльністю в громадському або приватному секторі. Після відставки міністри протягом шести місяців не мають права займати керівні посади в державних або приватних компаніях; відповідно до Статуту про державну службу (редакцій 1946 та 1992 р.) у разі вчинення корупційних дій особа позбавляється всіх привілеїв, включаючи вислугу років, відомчих пенсій тощо; визначення морально-етичним кодексом держслужби непрямого «заступництва» у будь-якій формі і його заборона, що має метою запобігти «поєднання приватних фінансових інтересів з виконанням посадових функ-

цій державного службовця»; постанова уряду країни 1988 р. «Про публікацію актів політичних партій і даних про витрати на проведення виборчих кампаній, про обов'язкове декларування доходів міністрів і парламентаріїв»; Закон «Про фінансування політичних партій» (1990), відповідно до якого введено обмеження на надання коштів, у тому числі на проведення виборчих кампаній політичними партіями від фізичних осіб або підприємств; Закон «Про запобігання корупції та прозорість процедур у державних і приватних організаціях», що передбачає проведення низки заходів, у тому числі створення Центральної служби запобігання корупції, запровадження суворіших і прозоріших правил фінансування політичних партій та передвиборчих кампаній, укладення державних контрактів з метою підвищення прозорості у цій сфері і посилення контролю за діяльністю місцевих органів влади; Закон Сегена 1995 р., що надає Рахунковій палаті право контролювати процес призначення на державну службу [23, с. 3].

Антикорупційні заходи Франції першочергово спрямовані на контроль діяльності державних службовців всіх рівнів влади спеціалізованими органами, що мають чіткий розподіл повноважень. Головною вимогою є прозорість процедур у державних і приватних організаціях, їх діяльності та фінансуванні. Підвищена увага приділена звітності політичних партій.

Тобто у антикорупційній діяльності Франції центр контролю зміщений у бік діяльності висопосадовців і рішень, що приймаються ними.

В Японії пріоритетними у сфері боротьби з корупцією стали заходи політичної економії (підзвітність політичного керівництва, реформа фінансування політичних партій і кампаній), реформа державної служби (належна оплата праці, система стимулів), а також забезпечення громадських свобод (система соціально-правового контролю й моральний

вплив на політиків з боку громадського суспільства).

Хоча в Японії відсутня комплексна стратегія і єдиний комплексний акт спрямований на боротьбу з корупцією, антикорупційні приписи містяться в нормах таких законів: «Про вибори громадських посадових осіб» (1950 р.), «Про парламент» (1950 р.), «Про регулювання політичних фондів» (1948 р.), «Про державних службовців» (1948 р.), «Про місцеве самоврядування» (1947 р.) [24]. З квітня 2000 р. у країні діє Закон «Про етику державних службовців».

У Японії, так як і у Німеччині, одним з найголовніших напрямків боротьби з корупцією є кадрова політика. Японським державним службовцям гарантована висока оплата праці. Крім того, значну увагу японський законодавець приділяє етичній поведінці політиків і службовців.

У Канаді існує потужна нормативна база, що детально регламентує механізм протидії корупції в країні: Закон про відповідальність федерального уряду, Закон про конфлікт інтересів, що створений на основі положень «Кодексу правил, що стосуються конфлікту інтересів і правил поведінки після виходу у відставку для державних посадових осіб», Закон про Парламент Канади, «Кодекс правил поведінки в умовах конфлікту інтересів для членів Палати обшин» 2004 р., «Кодекс правил поведінки в умовах конфлікту інтересів для сенаторів» 2005 р., «Відповідальний уряд: керівництво для міністрів та державних секретарів», «Закон про лобізм», «Кодекс поведінки лобістів», «Принципи внутрішнього аудиту Ради Казначейства».

Існує комісія з призначення на державні посади, що має гарантувати прозорі, справедливі та основані на професійних досягненнях призначення. Окремо делегуються повноваження посадовій особі з питань етики Сенату. Питаннями протидії корупції займаються також Уповноважений з питань конфлікту інтересів і етики, Уповноважений з пи-

тань лобізму, Генеральний аудитор Канади.

Комісія з державної служби, компетенція якої визначена Законом «Про занятість на державній службі» здійснює перевірку претендентів на посаду. Ключовими цінностями держслужбовців є професійність та позапартійність, що не ставить під загрозу втрату робочого місця зі зміною складу уряду [25].

У Канаді в 2007 році набув чинності Закон про захист державних службовців, які повідомили інформацію щодо правопорушень на службі. Законом передбачено захист державних службовців та канадців, які повідомили про правопорушення в органах федерального уряду.

Італія накопичила значний досвід у протидії з корупцією, особливо відзначилась у 1990 роках операцією «Чисті руки». Після її реалізації у 1991 р. було організовано дві федеральні «антимафіозні» організації, які до сьогодні вважаються стовпами італійської правоохоронної системи у протидії з організованою злочинністю та корупцією: Direzione Investigativa Antimafia, що об'єднала під своїм командуванням карабінерів, поліцію та інших каральні органи та Direzione Nazionale Antimafia – спеціальна прокуратура [26, с. 67-68].

Серед заходів антикорупційної діяльності Італії ефективними визнаються такі: забезпечення виконання принципу рівності перед законом; забезпечення незалежної діяльності засобів масової інформації; дотримання законності та прозорості у діяльності правоохоронних органів; незалежна судова влада; організований контроль з боку громадського суспільства за всією системою державного адміністрування; пропаганда серед населення нетерпимості до проявів корупції [27, с. 133-136].

Українська влада вжила ряд заходів щодо посилення антикорупційної діяльності, намагаючись надолужити втрачений час і відновити довіру суспільства та міжнародної спільноти. На сучасному етапі вкрай важ-

ливо реалізувати прийняте антикорупційне законодавство, визначити механізм його реалізації у діяльності спеціалізованих органів, а також виправити ті законодавчі недоліки, які були допущені. Запроваджені заходи в Україні у виді створення Єдиного електронного реєстру декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання, моніторинг способу життя держслужбовців, відкриття інформації про кінцевих вигодонабувачів юридичних осіб, інформації про зареєстровані права на нерухоме майно, заплановане впровадження електронних держзакупель є засобами досягнення відкритого та прозорого діалогу влади та населення. За особливостями побудови системи протидії корупції, зокрема кількісним складом новостворених органів антикорупційної спрямованості, Україна

визначила пріоритетним для себе впровадження досвіду протидії корупції у таких країнах як США, Франція та Канада, де має місце чіткий розподіл спеціальних суб'єктів протидії за ознакою функціональної спрямованості. У контексті формування організаційно-правового механізму протидії корупції, на наш погляд, Україна має першочергово прописати правила кадрової політики як відкритого та прозорого процесу, реалізувати положення стратегії судустрою та судочинства, практично втілити декларовану незалежність суддів (за прикладом США, Великобританії, Франції, Канади), визнати неприпустимим втручання до діяльності засобів масової інформації у висвітленні фактів антикорупційної діяльності.

Список використаних джерел

1. *Засади державної антикорупційної політики в Україні. (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.
2. *Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.
3. *Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>.
4. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигододержувачів юридичних осіб та публічних діячів: Закон України від 14.10.2014 № 1701-VII.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1701-18>
5. *Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 №1683-VII.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
6. *Альтернативний звіт щодо оцінки ефективності державної антикорупційної політики.* / Р. Рябошапка, А. Кухарук, М. Хавронюк та ін. За заг. ред. А. Волишиної. – 2015. – 224 с.
7. *Уваров Б. Інвестиційна діяльність (останні події та тенденції розвитку).* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cts.org.ua/en/publikatsiji/item/125-investytsiina-diialnist-ukrainy-shchomisiachnyi-monitorynh-traven-2015.html>.
8. *Німеччина допоможе Україні боротися з корупцією.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/germaniya-pomozhet-ukraine-borotsya-s-korruptsiei-616213.html>.
9. *Transparency International the global coalition against corruption.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.transparency.org/cpi2014/results>.

10. *Sale of Offices Act 1551*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.legislation.gov.uk/aep/Edw6/5-6/16/introduction.
11. *Prevention of Corruption Act 1906*; *Prevention of Corruption Act 1916*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga>.
12. *Шегельман И. Р.* Зарубежный опыт борьбы с коррупцией / И. Р. Шегельман, М. Р. Шегельман // Глобальный научный потенциал. – 2013. – № 6 (27). – С. 81-83.
13. *Савенков А. Н.* Как победить коррупцию: юридические практики Великобритании / А. Н. Савенков, А. А. Савенков // Правовое поле современной экономики. – 2012. – № 7. – С. 7-16
14. *Закон* Великобритании «О полномочиях уголовных судов по вынесению приговоров» 2000 года (*Powers of Criminal Court (Sentencing) Act 2000*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6/contents>.
15. *Powers of Criminal Court (Sentencing) Act 2000* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6/contents>.
16. *Закон* Великобритании «О практике подкупа публично-правовых учреждений» 1889 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lawreform.ie/_fileupload/Restatement/First%20Programme%20of%20Restatement/EN_ACT_1889_0069.PDF.
17. *Беззуб І.* Антикорупційна політика в Україні / І. Беззуб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1260:antikoruptionsijna-politika-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350
18. *Foreign Corrupt Practices Act* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act>
19. *Лалаян К. Д.* Зарубежный опыт противодействия коррупции / К. Д. Лалаян // Налоговая политика и практика. – 2011. – № 7(103). – С. 40-44.
20. *Коруля І. В.* Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції та можливість його використання в Україні / І. В. Коруля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.par.in.ua/1_2014/Korulia.pdf
21. *Номоконов В. А.* Коррупция в мире и международная стратегия борьбы с ней. Монография / В. А. Номоконов. – Владивосток, 2004. – 200 с.
22. *Богомолов А. В.* Некоторые аспекты международного опыта борьбы с коррупцией / А. В. Богомолов, А. Д. Неретина, В. И. Мурар // *ScienceTime*. – 2014. – № 12 – С. 47-52.
23. *Тиньков А. Л.* Особливості протидії політичній корупції в країнах ЄС. [Електронний ресурс] / А. Л. Тиньков. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Tinkov.pdf>.
24. *Национальная* антикоррупционная практика за рубежом: уроки для России. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=3642&more=1>.
25. *Мерфи Д.* Действия Канады в связи с Конвенцией ООН против коррупции / Д. Мерфи // Вестник Академии экономической безопасности МВД России. – 2009. – № 8. – С. 106-114.
26. *Обухов Д. П.* Исследование опыта зарубежных стран в сфере борьбы с коррупцией / Д. П. Обухов // Журнал правовых и экономических исследований. – 2011. – № 4. – С. 65-69.
27. *Папунина Д. О.* Антикоррупционные меры: зарубежный опыт / Д. О. Папунина // Вестник Челябинского государственного университета. 2012. № 3 (257). Управление. Вып. 7. – С. 133-136.

Трепак В. М. Система заходів антикорупційної діяльності у розвинутих країнах світу

Стаття присвячується дослідженню зарубіжного досвіду діяльності спеціалізованих органів та дієвим світовим практикам застосування антикорупційних заходів у розвинутих країнах світу, зокрема Великобританії, Сполучених Штатів Америки, Німеччини, Франції, Італії, Канади та Японії.

Ключові слова: корупція, антикорупційна діяльність, зарубіжний досвід.

Трепак В. М. Система мер антикоррупционной деятельности в развитых странах мира

Статья посвящается исследованию зарубежного опыта деятельности специализированных органов и действенным мировым практикам применения антикоррупционных мер в развитых странах мира, в частности Великобритании, Соединенных Штатов Америки, Германии, Франции, Италии, Канады и Японии.

Ключевые слова: коррупция, антикоррупционная деятельность, зарубежный опыт.

Trepak V. System of measures of anti-corruption activities in developed countries

The article is devoted to research of international specialized agencies experience and effective world practice of anti-corruption methods in developed countries, including Great Britain, the United States, Germany, France, Italy, Canada and Japan.

Key words: corruption, anti-corruption activities, international experience.